

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

**Disputationum theologicarum (Primam etc.) occasione
Examinis Theologici Acroamatici B. Davidis Hollazii et
Thesium propositarum DAnno 172*. hor. [2.] defendet
... - Cod. Durlach 240**

Boye, Johann Ludwig

[S.l.], [1721-1722]

Theses theologicas de caussis theologiae [...]

[urn:nbn:de:bsz:31-279804](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-279804)

THESES THEOLOGICAS
 de
 CAUSIS THEOLOGICÆ
 REVELATÆ
 Præside

Jo. Ludovico Boye.
 Theolog. Profess.
 defendet

Jo. Henricus HEMBERGER.

Anno 1722. d. 14. Jan.

Thesis 1.

Causa efficiens Theologia non doctri-
 taliter tantum, sed & habitualiter ac-
 cepta est Deus Triunus, per appropri-
 ationem Spiritus Sanctus. Cum enim omnis
 cognitio rerum sacrarum ex verbo Dei
 iuxta gratiam Spiritus Sancti docenti ad-
 cribi debeat: non apparet, qui illa ab ha-
 bitu Theologia, hoc est perfectiori veri-
 tatem coelestium cognitione excludi debeat.
 Cavabit hic meminisse, quod verbum Dei
 & oeconomicam & gratiam Spiritus San-
 cti applicatricem pertineat: cum sit medium
 tunc in finem divinitus institutum, ut
 ex illud bona spiritualia merito Chri-
 sti parta nobis applicentur. Hinc enim spon-
 dit; id omne Spiritui Sancto tanquam
 auctori & principio operanti & applicanti ad,

scribendum esse, quod hoc medio gratia
applicatricis in homine est productum
Ceterum cum Spiritus Sanctus gratiam
hanc suam per Ministros dispenset, quos
doctores & velut Hypodidasalos constituit
Act: 20. v. 28. & dotibus suis ornat ac instruit
1. Corinth. 12. v. 4. segg 2. Cor. 3. v. 5. ne
erraverit, qui ipsos quoque Theologos habet
Theologici Auctores dixerit.

Thesis 2.

Probe huc tenendum, quod cum Spiritus Sanctus
operatur homines per verbum docet & informa-
mat id duplici ratione fieri soleat.
Nunc enim agit ad analogiam modi natura-
turalis, dum res ad salutem pertinentes
clara scripta manifestat & legentibus vel au-
dientibus naturali quadam ratione insinuat.
Nunc modo supernaturali operatur, dum
fide & potentia sensui conjuncta id officit

ac meam litera & contextus sensum indicantis
 est pro g is s i m e trans end it. I l l i u s e f f e c t u s e s t
 actus p r e h e n s i s i m p l e x v e r i t a t u m c o e l e s t i u m,
 am suo modo naturalem dicere posses.
 que enim vires natura superat, verba ad
 telligentiam scripta legere, audire & sen,
 in verborum ex usu, contextu, & si qua
 Thed. s i c u l t a s u p e r s i t, d i l i g e n t i r e g u l a r u m
 t. i n t e r m e n e v t i c a r u m a p p l i c a t i o n e c o l l i g e r e.
 d aliter cum effectu est comparatum,
 cum s i a s u p e r n a t u r a l i m o d o o p e r a n d i d e,
 Docet q u a S p i r i t u s S a n c t u s h o m i n e m
 fieri s e n s u & v e r i t a d i v i n i t u s c e r t u m r e d,
 iam t, c o n v e r t a t, r e g e n e r a t, r e n o v a t & o b s i g n a t.
 eic enim nulla homini vires per naturam
 legentib. n t r e l i c t a, s e d q u i o q u i d e s t h u i u s c e m o d i
 raticu. p o t u s i d i n s o l i d u m s u p e r n a t u r a t i p o t e n t,
 eratur. a d i v i n a q u e s t v e r b o c o n j u n c t a a e,
 iuncta. r i b i d e b e t.

Thesis 3.

Patet ergo, qua ratione ipsimet habitus
Theologici in nobis deprehensi Auctores &
causa esse possimus. Namque quod ad habi-
tum Theologiae doctrinalem attinet, qua ve-
ritates in verbo revelatas, sed perfectione
quodam modo cognoscimus, ut easdem aliis per-
speciè explicare, solide demonstrare & adve-
sus quoscunque veritatis divinae hostes ac-
curate vindicare & defendere possimus:
hic supposito necessario Philologia & Phi-
losophia apparatus, quem non sine ingenio
et labore & studio, comportamus, sedula
scoltatione lectione & meditatione verborum
Divini, scriptorumque huc facientium, accu-
rentibus in super varii generis exercitiis
acquiratur. Multum hic vires per ne-
curam relictas valere qui statuerit, m-

me erraverit. Neque tamen temeritatis
 tam effugere poterit, qui Spiritum San-
 ctum hinc nihil prorsus agere & conferre
 poterit. Magis vero se prodit potentissima
 ei operatio cum de habitu Theologiae
invenienti est sermo, quem assensualem
fiduciam dicere posses. Quamvis enim
 ille ad analogiam reliquorum habi-
 tum per crebros actus comparatur, neq;
 tamen illi viribus naturalibus sed gratia
 divina sunt adscribendi: quae intellectum
 purum illuminat voluntatem
 selectit, movet, corrigit, & emendat ut
 in assensu & firma fiducia in meri-
 to Christi recumbere & vera virtuti stu-
 dere possit.

Thesis 4.

Objectum Theologiae vel est materiale vel
formale. Illud in religione constitutum.

cum qua in Theologia occurrunt, religionem
unice concernant, et vel ad rectum De-
sensum, vel verum illius cultum referri que-
ant. Formale, quod & principium cognoscen-
di, & fons notitia Theologica dicitur est
velatia divina in scripturis comprehensa.
Qua enim de religione ratio sibi relicta
et ad Philosophiam potius quam ad Theo-
logiam referri debent.

Thesis 5.

Finis Theologia proximus ab objecto illius
nihil differt. Hoc enim in scientiis practicis & disci-
plinis, ad quas ipsas quoque Theologia notitia
pertinet, est perpetuum, ut finis objecti
simul rationem habeat. Huc ergo Theologia
tendit, ut homines veram religionem do-
ceat, erudenda & agenda sedulo inculcet
ut & Deum recte cognoscere et ad praescriptum
verbi divini convenienter colere possint.

acipiam. religionis partem fides in Christi,
am constituit, cum qua sanctimonia vite
insolubili prorsus vinculo cohaeret. Habent
illa rationem finis sed partialis, qua
religione tanquam fine Theologia totali
comprehenditur.

Thesis 6.

Fide & sanctimonia vite ad quam
spes fiducia filialis, & omnes
universum virtutes pertinent, vera et sum
hujus vite felicitas conjungitur. Hac enim
possessione et fructione summi boni po-
simum consistit. Sed summum hominis
Deus est, quo vera in Christum fide
haec vita potitur, amore sincero et non
cato fruimur. Scilicet cum fide Christum
prehendimus, gratiam Dei consequimur, atq[ue]
eo Deum nobis intime praesentem propi-
et ad pacem & faventem habemus. Et cum Deum
propter se ipsum amamus eodem suavis-
sime in hac vita fruimur: cum frui

re aliqua, ut Augustinus libr. 1. de Doctrina
Christiana c. 3. recte docet: nihil aliud
sit quam amore inharere rei propter ipsam.
Neq; vero amore tantum, sed & aliis actibus
Deo in hac vita frui possumus. Huc fiducia
filialis, & spes certa pertinet, qua divina
bonitatis participes reddimur. Quodsi enim
tunc etiam frui re aliqua dicimur, cum
fructus illius capimus: neque fiducia filialis
neq; spes neq; similes actus heic excludi
sunt. Capimus namq; fructus divinae boni-
tatis, cum in eodem velut rupe immota re-
cumbimus, in secundis et adversis rebus boni
animo sumus, divinis promissionibus confide-
mus, & in Deo nostro, etiam in mediis affli-
ctionibus constanter gaudemus. Patet ergo
quod vera hujus vita felicitas, et quam
illa constituit univocum Deo ad fines Theo-
logiae referri debeant.

em finibus modo enarratis ultimus id
 est beatitudo aeterna, vi promissionis divi,
 in pacto Evangelico fundata, nexu prior,
 necessario cohaeret. Qui enim Deo fide in
 Christum sunt conjuncti, & amore inhaerent,
 eos aeterna vita felicitas quam certisfi-
 mane manet. Thesis 8.

quodsi terminis Philosophicis qua di-
 cimus exprimere velles, dicendum foret si
 Theologia vel esse internum vel ex-
ternum. Internus est ea verbo Dei actu,
 & solide docere qua ad religionem
 pertinet: atq; adeo hominem ad
 summam hujus & alterius vita felicitatem
 perducere. Externus vel est objectivus vel
formalis. Objectivus est Deus summum
 hominis bonum: formalis vel est in-
termedius vel ultimus. Intermedius est
fundamentalis vel fundatus. Fundamentalis

est religio quo nomine & fidem & vita san-
fundatq est vera et summa hujus vi-
ta felicitat.
timoniam comprehendimus. # Ultimus de-
nigz est salus aeterna qua aeternam glori-
riam Dei pro suo iterum fine ultimo ag-
scit. Thesis 9.

Satis haec docent Theologiam studio
omnibus preferendam esse. Dignitas namque
que scientiarum a fine dependet. Sed nihil sine
Theologia dignius vel excellentius esse aut cogitari potest. Satis hoc bene
& probi omnes intelligunt, imo ipsi etiam
saniores Politici confitentur. Quod autem
plurimi illorum qui Theologi esse cupiunt
parvi aestimentur, hujus causa alia non est
quam quod paucissimi vel scientia vel proficien-
dentia Theologica polleant: plerique
tam vivant, qua parum aut nihil
ctrina ipsorum respondet.

Thesis 10.

33

Rejicienda hic est vana illorum per,
uasiv, qui Theologiam non tam ad
felicitem hujus, quam alterius vi,
e comparatam esse putant. Sane si
Theologia summam hujus vita felicitate,
m non attingit, nulla disciplina erit,
na nos finis illius in hac vita parti,
pes reddere possit. Est ergo hoc seculo
Theologis inculcandum, veram & summam
felicitem hujus vita in unione cum
eo quarendam esse, ad quam sola Theolo,
gia nos ducere possit. Sed et hoc graviter
causa & diligenter est ostendendum, quod
felicitas reliqua, qua mortales mire ca,
ant: perveniunt, ad appendix felicitatis summa
ertineat, hac autem deficiente quidvis
otius quam felicitas dici debeat. Atq,
iac est causa, cur in enarrandis fini,
us Theologia distinctam felicitatis

huius vite mentionem injecerim. Praesentibus magis quam futuris ducimur.
Hoc ergo Theologus potissimum agat, necesse est, ut homines in hac vita felices, imo felicissimos reddat, cum qui in hoc seculo felices non sunt, hi in altero felices esse queant.

Thesis II.

Subjectum Theologiae vel est operationis vel inhabitionis. Subjectum operationis est homo peccator, seu peccato corruptus & obnoxius, qualis post lapsum est omnis homo carnaliter generatus per omnem vitam sive irregentus sive renatus fuerit. Neque enim Theologia homini tantum irregentis praxin fidei & sacramentorum prescribit, sed ipsas quoque irregentis dirigit, ne per peccata procreta statu gratia, atque adeo summa huius & alterius vite felicitate cesset.

invenit. Sane si in cognitione veritatum
 celestium, fide & sanctitate renatos in
 ies pergere oportet, semper Theologia
 nus habet, cum nunquam in hac vi,
 tam perfectum statum attingant
 non sicut perfectior & excellentior dari neque
 queant.

Thesis 12.

Subjectum inhesionis, cui habitus
 Theologicus inhaeret, est homo Dei, qui
 ariis donis ministrantibus a Deo est
 fructus. Neque enim usitatum est,
 vel Deum vel Angelos vel Bea,
 Theologos dicamus. Ceterum cum
 oritur, an habitus Theologia non
renatos tantum sed & irrogenitos ca,
ere possit? cum distinctione est respon,
 endum. Quodsi enim per habitum Theolo,
 na generacioni sensu, promptitudinem ex,
 licandi demonstrandi, vindicandi & defen,
 lendi dogmata sacra intellexeris, dubium

nullum est, quin ille non inrenatos
tantum sed & irrogenitos cadere possit.
Sed si eminentiori sensu habitum
Theologia acciperis prout assensum
simul, non humanum tantum sed &
divinum, eumq, non actuale modo sed
et habituale, non generale dum
taxat, sed et speciale ac fiduciale
verbo, fidem salvificam includit, evi-
dens est Theologiam hoc modo accepta
renatis esse propriam: qui veritates
coelestes sigillo Spiritus Sancti inha-
bitantis obsignatas & confirmatas ha-
bent. & tales se revera praestant qua-
les ex intentione Dei esse debent. Ut
que significatus in Ecclesia receptus
et in posterum quoq, sedulo tenendus.
Ille contra Donatistas, qui cum ir-
genitos veros Theologos esse negave,

rint, eo mox sunt progressi ut ministe-
rium malorum omni usu & fructu
estitutum esse dixerint. Hic ut Scri-
ptura satisfiat, qua cum notitia
verum sacrarum fidem & affectum
conjungit et talem Theologi ideam
nobis depinxit qua nulla ad irrogenitos
applicari ratione potest.

[Faint, illegible handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page.]

